 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

**Učitelé sledují videozáznamy výuky:
analýza obsahové dimenze profesního
vidění**

Tomáš Janík, Eva Minaříková, Michaela Pířová, Klára Kostková, Miroslav Janík

Vznik a prezentace příspěvku byly podpořeny projektem GA13-219615 a Spondijním fondem PdF MU.

22. výroční konference ČAPV, Olomouc, 9. 9. 2014

Cíle prezentace

- ▶ Představit projekt GAČR zabývající se profesním viděním učitelů
- ▶ Představit vybrané výsledky týkající se obsahové dimenze profesního vidění učitelů AJ

 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

Profesní vidění učitelů

 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

Profesní vidění učitelů

 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

Profesní vidění

- ▶ Čeho si učitelé všimají?
 - ⊙ Obsahová dimenze PV
- ▶ Jak situaci promýšlejí?
 - ⊙ Procesuální dimenze PV
- ▶ Jak o ní mluví?
 - ⊙ Jazyková dimenze PV

 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

Profesní vidění

- ▶ Sherin, 2001; Stehliková, 2010; Minaříková & Janík, 2012; Vondrová & Žalská, 2012; Stürmer et al., 2013a
- ▶ Čeho si učitelé všimají?
 - ⊙ Sherin & van Es, 2005; Mendez et al., 2007; Choppin, 2011; Vondrová & Žalská, 2012; Gold et al., 2013
- ▶ Jak situaci promýšlejí?
 - ⊙ van Es & Sherin, 2002; Blomberg et al., 2011; Stürmer et al., 2013b; Minaříková, 2013
- ▶ Jak o ní mluví?
 - ⊙ Lefstein & Snell, 2011; Scherrer & Stein, 2013

 profivi
Průzkumová skupina odborných učitelů
Pedagogická fakulta MU

Projekt ProfiVi - Profesní vidění učitelů AJ

- ▶ Popsat povahu profesního vidění (všímání si a uvažování založené na vědě) u učitelů angličtiny jako cizího jazyka.
- ▶ Prozkoumat vliv účasti ve videoklubech na profesní vidění učitelů a prozkoumat, jak účastníci videokluby přijímají.
- ▶ Prozkoumat vztah mezi profesním viděním, profesním věděním a profesním jednáním jakožto třemi dimenzemi profesionality učitele.
 - ▶ Řadí se k obsahově zaměřenému přístupu ke studiu procesů vyučování a učení (vě. profesního), který rozpracováváme na IVŠV PdF MU (Janík et al., 2013) - viz také další prezentace týmu na této konferenci

ProfiVi – Sběr dat

- ▶ 1. fáze – online videodotazník
- ▶ 2. fáze – setkávání učitelů ve videoklubech

ProfiVi – Videodotazník (1. fáze)

- ▶ 4 videozáznamy
 - ▶ Výuka na prvním a druhém stupni ZŠ a na gymnáziu
 - ▶ Vyučující – od studentů učitelství po učitele-experty
- ▶ Představení kontextu – zadání – videozáznam – odpovědní okno
 - ▶ Prosim podívejte se na následující videoukázku a okomentujte, co jste viděli. Napište vše, co Vás napadne. Videoukázku můžete shlédnout opakovaně.

ProfiVi – Videokluby (2. fáze)

- ▶ společenství praktikujících učitelů
- ▶ sledují videozáznamy vlastní výuky
- ▶ sdílí zkušenosti, reflektují svou výuku a vzájemně si „nastavují zrcadlo“
- ▶ 3-4 učitelé
- ▶ 5x90 minut ve školním roce
- ▶ 4 videozáznamy hodin každého z učitelů
 - ▶ Individuální rozhovory s učiteli nad vlastním a cizím videem
 - ▶ Videozáznamy setkání učitelů ve videoklubu
 - ▶ Videozáznamy výuky učitelů v průběhu roku
 - ▶ Zpětná vazba od účastníků

Pohled do výzkumu – 1. fáze

- ▶ Povaha profesního vidění (cíl 1)
- ▶ Obsahová stránka
- ▶ Data z videodotazníku (1. fáze)

Pohled do výzkumu – sběr dat

- ▶ Videodotazník
- ▶ Respondent – aprobovaný učitel AJ (případně v současné době si aprobaci dodělávající)
- ▶ Osloveno 103 náhodně vybraných škol v Jihomoravském kraji
- ▶ 23 škol údajně nemá aprobované učitele AJ
- ▶ Dotazník vyplnilo 34 učitelů

Pohled do výzkumu – příklad

› Následující videosekvence pochází z hodiny angličtiny na gymnáziu. Jedná se o skupinu 10 středně pokročilých (intermediate) studentů. Téma hodiny je blogging. Jedná se o sekenci z první třetiny hodiny. Právě probíhá příprava na poslechové cvičení ve formě youtube videozáznamu o tom, jak si vytvořit vlastní blog. Studenti dostali sadu instrukcí (viz níže), které měli seřadit podle očekávaného pořadí ve videozáznamu. Tato videosekvence zachycuje kontrolu tohoto úkolu (kontrola před poslechem).

WATCH AND LISTEN

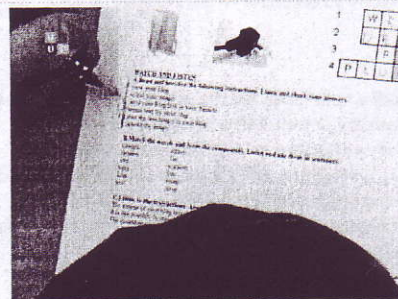
A. Read and number the following instructions. Listen and check your answers.

- view your blog
- select your image
- send your blog link to your friends
- create text for your blog
- post the text/image to your blog
- upload the image

› Prosím podívejte se na následující videoukázku a okomentujte, co jste viděli. Napište prosím vše, co Vás napadne. Videoukázku můžete shlédnout opakovaně. (<http://youtu.be/3b87YW158yM>)

Pohled do výzkumu – příklad

› Zdroj: Virtuální hospice VÚP

Pohled do výzkumu – příklad

- › Čeho jste si všimli?
- › Čeho si všimli respondenti? Co tematizovali?
- › Analýza – ve výpovědích respondentů identifikovány jednotlivé „postřehy“

Pohled do výzkumu – příklad

- › U22:
- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Pohled do výzkumu – příklad

- › U22:
- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Pohled do výzkumu – příklad

- › U22:
- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Pohled do výzkumu – příklad

› U22:

- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Pohled do výzkumu – příklad

› U22:

- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Pohled do výzkumu – příklad

› U22:

- › „Paní učitelka kontroluje práci studentů, chce vědět pouze první a poslední pořadí, což studentům pomůže při následujícím poslechu a zdárnému zvládnutí úlohy, vyvolává je jménem, nechává vyjádřit souhlas s odpovědí, dává prostor studentům k opravě a určení správných odpovědí, které potvrdí. Rychlé, efektivní. Někteří studenti působí nesměle.“

Čeho si učitelé všimli?

- › Učitelka
- › Žáci
- › Materiální didaktické prostředky
- › Třída (místo/lidé)
- › Aktivita
- › Classroom management
- › Práce s chybou

Čeho si učitelé všimli?

Hitparáda témat

- › Kontrola prvního a posledního bodu (17x)
- › Reakce učitelky na špatné odpovědi (12x)
- › Instrukce (11x)
- › Jak se projevují žáci (11x)
- › Učitelka mluví AJ (10x)
- › Učitelka – úroveň AJ (9x)
- › Hodnocení tématu (8x)
- › Youtube/interaktivní tabule (8x)
- › Vyvolávání (7x)
- › Skloňování jmen (7x)
- › Alterace (7x)

Stejná témata – jiné perspektivy?

▶ Žáci

- pasivní
- nesmělí
- nekomunikují
- málo jich reaguje - všech

▶ Učitelka

- tváří se nepřijemně
- působí roztěkaně

Shrnutí a diskuse

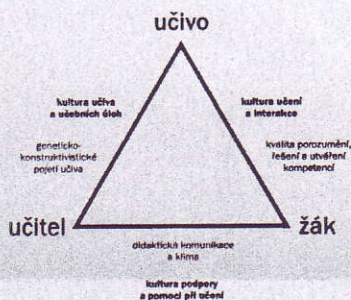
- ▶ Důležitost obsahové stránky profesního vidění
- ▶ Obsahová zaměřenost – propojení s oborovou didaktikou – nakolik jsou zmiňovaná témata oborově didaktická?
- ▶ Variabilita profesního vidění?
 - Inklinace k tématům
 - Hodnocení jednotlivých aspektů
 - Důvody?

Shrnutí a diskuse

- ▶ Jeden z mnoha dobrých důvodů, proč se zabývat "ostřením" profesního vidění u (budoucích) učitelů, je následující:
- ▶ Oser a Baeriswyl (2001, s. 1034 an.) upozornili, že každá edukační situace zahrnuje určitou sekvenci tzv. viditelných struktur - vyučovacích postupů učitele, které se vztahují k určité sekvenci neviditelných kroků či prvků učebního procesu (tzv. základních modelů). Navazující výzkumy ukázaly, že to, oč jde, jde-li o kvalitu výuky, nejsou ani tak ony viditelné struktury, jako právě základní modely. V důsledku by nám tedy mělo jít ostření profesního vidění tak, aby umožňovalo alespoň okrajově nahlédnout to, co je zprvu neviditelné, či skryté za mlhou hustou tak, že by se dala krájet...

Děkujeme za pozornost.

Shrnutí a diskuse

Čeho si učitelé všimli?

